

PAASTUAJA IV PÜHAPÄEV AD 2024

Js 55:1–3 (Ilm 21:6–7; Jh 6:48–58)

**1 Hoi! Kõik janused, tulge vee juurde! Ka see, kellel ei ole raha, tulgu, ostku ja söögu!
Tulge, ostke ilma rahata, ilma hinnata veini ja piima!**

**2 Miks vaete raha selle eest, mis ei ole leib, ja oma vaevatasu selle eest, mis ei toida?
Kuulake mind hästi, siis te saate süüa head ja kosutada ennast rammusate roogadega.**

**3 Pöörake kõrv ja tulge mu juurde, kuulake mind, siis on teil edu; mina teen teiega
igavese lepingu, samasuguse, nagu oli mu osadus Taavetiga!**

Oi, kõik janused, tulge veele, ja kellel pole raha, tulge, ostke vilja ja sööge!
Ja tulge, ostke ilma rahata ja ilma hinnata veini ja piima! Mispärast vaete
raha selle eest, mis pole leib, ja oma töövaeva selle eest, mis ei täida?
Kuulake mind kuulekalt ja te sööte head ja teie hing hõrgutab ennast
külluses. Sirutage oma kõrv ja tulge minu juurde, kuulake, et teie hing
võiks elada, ja ma raiun teile igavese lepingu, Taaveti vankumatu
helduse.

Sissejuhatus

Prohvet Jesaja tegutses Juuda kuningate Ussija, Jootami, Aahase ja Hiskija ajal (Js 1:1), s.t 8. sajandi teisel poolel (umbkaudu ajavahemikus 740–686) enne Kristuse sündi. Tegemist oli Assüüria impeeriumi tõusuajaga, mille tulemusena aastal 722/721 hävitati Iisraeli kuningriik ning aastal 701 allutati ka Juuda kuningriik Assüüria ülemvõimule. Jesaja näeb selle keskse põhjusena Iisraeli taganemist Jumalast, mille tulemuseks ongi jumaliku karistusena Jumala rahvast tabav häving välisvaenlaste käe läbi. Jumala eesmärgiks ei ole oma rahvast lõplikult hävitada, vaid teda karistuse abil puhastada, uuendada ja taas üles ehitada.

20. sajandi kriitiline piibliteadus on olnud üsna ühel meelel prohvet Jesaja raamatu jagamisel kolmeks erinevasse ajastusse kuuluvaks osaks: peatükid 1–33 – Proto-Jesaja; peatükid 40–55 – Deutero-Jesaja; peatükid 56–66 – Trito-Jesaja. Ajaliselt paigutuks neist esimene ajaloolise prohvet Jesaja tegutsemisaega, teine Paabeli vangipõlve perioodi (6. sajandi esimene pool ja keskpaik eKr) ning kolmas vahetult eksiilist naasmise järele (6. sajandi teine pool eKr).

Jättes kõrvale arutelu Jesaja raamatu (ja selle võimalike osade) autorluse üle¹ on selge, et mitte ainult alates 40. peatükist, vaid ka varasemates peatükkides sisalduvaid ettekuulutusi Iisraeli päästmise ja Jeruusalemma taastamise kohta on igati asjakohane seostada Paabeli vangipõlvest tagasipöördumise ajaga.

¹ Sest miks peaks olema võimatu uskuda, et 8. sajandil eKr elanud prohvet oleks võinud kuulutada ette kakssada aastat hiljem toimunut?

Eriti alates Jesaja raamatu 40. peatükist lisandub päästekuulutusele universaalne mõõde. Jumal on kogu loodu Jumal ja Looja ning kõik liha on Tema ees justkui rohi, mis kuivab ja kaob. Nagu Tema käsule alluvad kõik rahvad (nendena, keda karistatakse ning kelle kaudu Jumal ise oma rahvast karistab), nii on Tema päästegi mõeldud viimselt kõigile rahvastele kuni ilmamaa ääreni. Eeskätt on prohveti sõnum mõeldud siiski julgustuse ja troostina Jumala oma armastatud Siionile, s.t Iisraeli rahvale.

Nn Deutero-Jesaja raamatu (Js 40–55) oluliseks osaks on Issanda [kannatava] sulase (עבד יהוה) laulud Js 42:1–4; 49:1–6; 50:4–10 ja 52:13–53:12.² Esimene neist lauludest kõneleb Issanda sulase valimisest, kutsumisest ja missioonist: «Ma olen pannud oma Vaimu tema peale, tema toob rahvaile õiguse... ma kaitsen sind ja panen sinu rahvale lepinguks, paganaile valguseks, avama pimedate silmi, vabastama vange vangistusest, pimeduses istujaid vangikojast.» (Js 42:1.6–7)

Issanda sulase valimisest ja kutsumisest kõneleb ka teine laul, ent erinevalt esimesest pigem sulase enda seisukohalt: «Issand on mind kutsunud emaihus, alates mu emaüasast on Ta nimetanud mu nime.» (Js 49:1) Talle antud ülesandena näeb Issanda sulane nii Iisraeli kogumist ja taastamist kui ka Issanda valguse ja pääste viimist paganaile kuni ilmamaa ääreni.

Kolmas ja neljas laul keskenduvad suurel määral Issanda sulase asendavaile ja lunastavaile kannatustele, mis ühelt poolt on tingitud sellest, et tema sõnumit ei taheta kuulda, teisalt aga on justnimelt selleks vahendiks, mille kaudu Jumal nii oma rahvale kui paganaile oma pääste kingib: «Ent tõeliselt võttis ta enese peale meie haigused ja kandis meie valusid. Meie aga pidasime teda vigaseks, Jumalast nuhelduks ja vaevatuks.» (Js 53:4)

Küsimusele, keda Issanda [kannatava] sulase all mõista, võib vastata erinevalt, ja küllap kõik vastused on teatud määral õiged: see võib olla nii kõnelev prohvet ise, mõni teine prohvet või keegi, kellel on oluline roll Iisraeli rahva käekäigu kujundamisel, või kogu Iisrael. Kristliku arusaama kohaselt on tegemist ettekuulutustega Messiast, kes nii oma kuulutuse kui eriti oma kannatuste ja surmaga täidab Jumala valitud rahvale antud töötused ning toob lunastuse kogu maailmale. Seda arusaama kinnitab Kristus ise, omistades endale nii Js 42 kui Js 61 Issanda sulase või Võitu kohta öeldu, rääkimata rohketest Uue Testamendi viidetest kannatava sulase neljandale laulule Js 52:13–53:12.

Jesaja raamatu 54. ja 55. peatükk näivad olevat otseseks jätkuks või vastuseks neljandale Issanda kannatava sulase laulule 53. peatükis – eriti juhul, kui mõistame kannatava sulasena Iisraeli või kitsamalt Jeruusalemma (Siionit). Issanda üürikesele vihale ja sellest tulenevale vaid silmapilguna kestvale karistusele järgnevad igavene halastus ja

² Mõned uurijad lisavad viiendana nn Trito-Jesaja raamatusse (Js 56–66) kuuluva Js 61:1–3.

heldus, Jeruusalemma taastamine senisest võrreldamatult säravamas kirkuses ning Issanda kaitse kõikide eest, kes iial Tema rahvale kallale võiksid kippuda. Tõsi, siinkohal jääb vastuseta küsimus, kuidas tõlgendada Issanda sulase asendavat kannatamist ja surma, mida 53. peatükis on väga selgelt rõhutatud.

Keelelisi märkuseid

Hoi – הוי – tegemist on tähelepanu äratamiseks mõeldud hüüatusega, millel on hoiatav, manitsev, kaeblev või koguni ähvardav tähendusvarjund.³ Eesti keeles on tegemist pigem uljust [ja rõõmu] väljendava hüüatusega, mis siinkohal on ilmselt eksitav.

Raha – רָחַץ – sõna רָחַץ – «hõbe», «raha» – tuleneb verbist רָחַץ – «[midagi] himustama», «kahvatama»⁴, ka «[häbi pärast] näost ära langema».

Ostku – שָׁבַר – sõna שָׁבַר – «ostma» – tuleneb tõenäoliselt sõnast שָׁבַר – «teravili».

Kuulake mind hästi – שְׁמַעוּ שְׁמוּעַ אֵלַי – sõnasõnalt võiks tõlkida: «kuulake mind kuulekalt». Sõna שְׁמַעַתְּ tähendab «kuulma», «kuulama», «tähele panema», «[palvet] kuulda võtma», ka «kuuletuma».

Ja kosutada ennast – sõna עָנַגַּתְּ tähendab siin «hõrgutama», «hõrkusega sööma».

Rammusate roogadega – בִּדְשָׁן – sõna דָּשָׁן – «rasvasus», «õlisus, ülekantult «küllus» – tuleneb verbist דָּשָׁן – «rasvane olema», «õline olema», «rasvaseks/õliseks tegema».

Pöörake – הָטוּ – sõna נָטָה tähendab «välja sirutama», «sirutama», «[ennast kellegi/ millegi poole] kallutama/kummardama», «[kellegi poole] pöörduma».

Mina teen teiega – וְאֶכְרַתְּהָ לָכֶם – sõna כָּרַתְּ tähendab «[ära] lõikama», «raiuma», «tahuma», niisiis võiks sõnasõnalt tõlkida: «ma lõikan teile» või «ma raiun teile».⁵

Igavese – sõna עוֹלָם – «igavene» – tuleneb verbist עָלַם – «peitma», «varjama», «salajas hoidma» ning tähistab mitte ainult igavikku, vaid ka kauget, tundmatut, varjul olevat tulevikku.

Lepingu – sõna בְּרִיתְּ tähistab kas inimeste omavahelist või inimeste ja Jumala vahel sõlmitud kokkulepet, lepingut.

³ Vrd nt Js 1:4: הֲוִי גֹי חֻטָּא – «Häda patusele rahvale» – või Js 5:8: הֲוִי מְגִיעֵי בֵּית בְּבֵית – «Häda neile, kes reastavad koja kõrvale koja».

⁴ Arvatavasti on hõbe saanud oma heebreakeelse nime just kahvatu värvuse tõttu; vrd קֹדֶשׁ – «kuld» –, tõenäoliselt verbist קָדַשׁ – «särama», «kumama», «hiilgama» (kuigi on tõsi, et kõik, mis hiilgab, pole kuld).

⁵ Heebrea väljend «lepingut lõikama» tuleneb arvatavasti iidsest tavast kinnitada lepingut ohvriga, mille toomisel tapetud ohvriloomad või -linnud keskelt lõhki lõigati (vrd 1Ms 15). Teine võimalus on näha siin viidet lepingu teksti (nagu näiteks kümne käsu) lõikamisele, uuristamisele või raiumisele kivitahvlitesse.

Samasuguse, nagu oli mu osadus Taavetiga – סָמָאֲסוּגָסָה נְגִידָה יְדִדָה – sõnasõnalt: «Taaveti vankumatud/ustavad heldused». Sõna יְדִדָה tähendab «headus», «heatahtlikkus», «heldus», ka «ustavus» ja «armastus». Sõna נְגִידָה tähendab «kinnitama», «ustav olema», «kindel (tõene) olema».⁶

Sisuline analüüs

Prohvet Jesaja raamatu 53. peatükk kõneleb Jumala kannatavast sulasest, kes kannab paljude pattu ja annab end üleastujate eest, tehes oma tarkuse ja õigusega paljud õigeks. Selleks, kelle patusüü too sulane kannab, on Iisraeli rahvas, Siioni tütar, kes on oma ülekohtu tõttu olnud otsekui sigimatu, ent kellel nüüd saab olema «rohkem lapsi kui abielunaisel» (Js 54:1). Issand, tema abikaasa, on talle andeks andnud, ta lunastanud ja tagasi võtnud: «Ma jätsin su maha üürikeseks hetkeks, aga ma kogun sind suure halastusega. Ülevoolavas vihas peitsin ma oma palge silmapilguks su eest, aga ma halastan su peale igavese heldusega, ütleb Issand, su lunastaja.» (Js 54:7j)

Jumal meenutab oma rahvale igiammuseid aegu ja iidseid tütusi, mis on vankumatud ning püsivad igavesti, hoolimata kõigest vahepeal sündinust: «See on mul nagu Noa päevil, kui ma vandusin, et Noa veed enam ei ujuta maad: nõnda ma vannun, et ma ei ole sinule vihane ega sõitle sind. Mäed liiguvad ja künkad kõiguvad küll, aga minu heldus ei liigu su juurest ja minu rahuseadus ei kõigu, ütleb Issand, su halastaja.» (Js 54:9j) Jeruusalemm ehitatakse üles ja tema lapsed elavad rahu ja õiguses – see pole aga mitte nende teene ega saavutus, vaid Jumala armukingitus: «See on Issanda sulaste pärisosa ja nende õigus minult, ütleb Issand.» (Js 54:17)

Nagu Pühakirjas sageli, nii võrdleb ka prohvet Jesaja tulevast õndsust korduvalt pidusöömaajaga. Juba Jesaja raamatu esimeses peatükis kõlab kinnitus: «Kui te tahate ja kuulate, siis te saate süüa maa parimat vilja.» (Js 1:19), ning 25. peatükis seisab Siioni taastamisest kõnelev tütus: «Ja vägede Issand valmistab sellel mäel kõigile rahvaile võõruspeo rammusate roogadega, võõruspeo laagerdatud veiniga, üdirammusate roogadega, pärmi pealt selitatud veiniga. Ta hävitab sel mäel loori, mis looritab kõiki rahvaid, ja katte, mis katab kõiki paganaid. Ta neelab surma ära igaveseks ajaks. Ja Issand Jumal pühib pisarad kõigilt palgeilt ning kõrvaldab oma rahva teotuse kogu maalt. Jah, Issand on rääkinud!» (Js 25:6–8)

Ometi ei puudu ka taoliste imeliste tütuste juures hoiatav toon. Jumal hüüab prohveti kaudu: «Hoi! Kõik janused, tulge vee juurde!» (Js 55:1) Küllap seda võiks tõlgendada ka rõõmuhõiskena, kuid Jesaja raamatus kasutatakse sõna הַיִּי pea eranditult hoiatavas, isegi ähvardavas tähenduses (vt vastavat keelelist märkust), ja nii tuleks seda mõista ka siin. Kutsudes vee, vilja, veini ja piima juurde annab Jumal mõista, et see on Tema rahva

⁶ Siit pärineb ka sõna נְגִידָה – «aamen», «tõesti», «kindlasti», «sündigu nõnda».

ainus võimalus: kuskilt mujalt ega kellegi teise kui Tema juurest nad seda ei leia. Kui Iisrael ei pöördu tagasi oma Jumala juurde, siis nad küll «ahmivad paremalt, aga on näljased, söövad vasakult, ometi ei saa kõht täis» (Js 9:19). Niisiis on siin selgelt tegemist hoiatusega, mille sisuks on kutse pöördumisele ja meelesparandusele – ühes imelise armu- ja õnnistuse tõotusega.

Täiesti ühemõtteliselt annab Jumal teada, et Tema õnnistus on teenimatu armukingitus: «Ka see, kellel ei ole raha, tulgu, ostku ja söögu! Tulge, ostke ilma rahata, ilma hinnata veini ja piima!» (Js 55:1) Kuna sõna שָׁבַר – «ostma» – tuleneb sõnast שָׁבַר – «teravili» –, võiksime tõlkida ka: «...tulgu, ostku vilja ja söögu... ostke... ilma hinnata veini ja piima». Sel juhul oleks tegemist pildiga külluslikust õnnistusest: puudust ei ole mitte millestki, ei viljast, ei veinist, mis «rõõmustab inimese südant» (Ps 104:5), ega piimast, mida voolab Tootatud Maa, ega veidi hiljem mainitud õlist või rasvast (vt keelelist märkust «rammusate roogade» kohta).⁷

Jumala tootatud küllusele vastandub see, «mis ei ole leib» ja «mis ei toida». Jesaja raamatu kontekstis tähendab see oma lootuse panemist ükskõik kellele muule kui Jumalale, olgu selleks ebajumalad, erinevad suurvõimud või moraalne ja poliitiline kõverus, mille abil loodetakse oma tulevikku kindlustada. Kusjuures tegemist pole mitte lihtsalt tühja lootusega, vaid ränga ning enamasti ka ränkade tagajärgedega vaevanägemisega, millest ei sünni kasu, vaid üksnes kahju: «Miks vaete raha selle eest, mis ei ole leib, ja oma vaevatasu selle eest, mis ei toida?» (Js 55:2)⁸ Ainult oma Issanda juurde tagasi pöördudes, oma kõrva Tema poole sirutades ning Teda hoolega kuulates ja kuulda võttes on Jumala rahval lootust süüa head ja hellitada oma hinge külluslike hõrgutistega (vt vastavaid keelelisi märkuseid).

Siin ei ole raske näha paralleeli Jeesuse sõnadega Johannese evangeeliumis: «Ärge nõutage rooga, mis hävib, vaid rooga, mis püsib igaveseks eluks. Seda annab teile Inimese Poeg, sest Teda on Jumal Isa pitseriga kinnitanud. Mina olen eluleib. Kes minu juurde tuleb, see ei nälg iialgi, ja kes minusse usub, see ei janune enam iialgi.» (Jh 6:27.35) Seos on seda ilmsem, et ilma igasuguse kahtluseta on justnimelt Jeesus too Jesaja raamatus ette kuulutatud kannatav sulane, keda «haavati meie üleastumiste pärast» ja «löödi meie süütegude tõttu» (Js 53:5) ning kes «tühjendas oma hinge surmani» (Js 53:12), et meid õigeks teha. Nii on Tema ka see, kes toidab Issanda rahvast tõelise vilja ja veiniga, s.t oma Ihu ja Verega pühimas Altarisakramendis.

⁷ Vrd ka nt 5Ms 11:13j: «Ja kui te tõesti kuulate mu käske, mis ma täna teile annan, nõnda et te armastate Issandat, oma Jumalat, ja teenite Teda kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, siis annan mina teie maale vihma õigel ajal, varajase ja hilise vihma, ja sa koristad kokku oma teravilja, veini ja õli.»

⁸ Vrd ka Ho 4:10: «Nad söövad, aga nende kõhud ei saa täis; nad teevad hooratööd, aga nad ei sigine, sest nad on Issanda maha jätnud.»

Issand töötab teha oma rahvaga igavese lepingu, või pigem, nagu on arvatavasti kõige õigem Js 55:3 lõpuosa mõista, uuendab või taastab oma igavese lepingu – sellesama, mille Ta on oma helduses kinnitanud Taavetile ja tema kojale. Võib arvata, et siin on tegemist vastusega küllap üpris levinud etteheitele, mis näiteks 89. psalmis kõlab nõnda: «Kus on Su endised heldused, Issand, mis Sa vandusid Taavetile oma ustavuses? Mõtle, Issand, oma sulase teotusele kõigi suurte rahvaste poolt.» (Ps 89:50j) Jumal oli ju ometi «oma sulasele Taavetile vandunud: Ma kinnitan su soo igaveseks ja ehitan su aujärje põlvest põlve» (Ps 89:4j) – kus Ta siis nüüd on, kui Tema rahvas on viidud pagendusse, maa laastatud ja isegi Issanda enda tempel maatasa tehtud?!

Issanda töötused on kindlad: «Ma olen korra vandunud oma pühaduse juures; tõesti, ma ei valeta Taavetile. Tema sugu püsib igavesti ja tema aujärg nagu päike minu ees; nagu kuu peab ta jääma igavesti kindlaks ja nagu ustav tunnistaja pilvedes!» (Ps 89:36–38) Just seda kinnitab Jumal ka prohvet Jesaja kaudu: «Mina teen teiega igavese lepingu», ja kui te mind kuulate, siis te elate⁹ – siis saab teie hing tõeliselt elavaks.¹⁰

See töötus on täitunud Jeesuses Kristuses – nii kinnitab ka apostel Paulus: «Ja meie kuulutame teile rõõmusõnumit isadele antud töötusest, et Jumal Jeesust üles äratades on täielikult täitnud töötuse nende lastele, meile – nagu ka teises laulus on kirjutatud: «Sina oled mu Poeg, täna ma olen su sünnitanud.» Et Ta on Tema surnuist üles tõusta lasknud, nõnda et Ta eales ei pöördu tagasi kõdunemisse, seda on Ta öelnud nii: «Ma täidan teile need Taavetile antud pühad ja kindlad töötused.» Seepärast ütleb Ta ka teisel: «Sina ei lase oma Pühal näha kõdunemist.»» (Ap 13:32–35)

Jumala töötused on sama kindlad nagu see, et «vihm ja lumi tulevad taevast alla ega lähe sinna tagasi, vaid kastavad maad ja teevad selle sigivaks ning kandvaks, et see annaks külvajale seemet ja sööjale leiba» (Js 55:10). Aga selleks, et nendest töötustest osa saada, on vaja otsida Issandat, kui Ta on leitav, ja hüüda Tema poole, kui Ta on ligidal (vrd Js 55:6), üteldes otsustavalt lahti kõigest ülekohtust: «Õel jätku oma tee ja nurjatu mees oma mõtted ning pöördugu Issanda poole, siis halastab Tema ta peale; ja meie Jumala poole, sest Tema annab palju andeks.» (Js 55:7)

Jutluseks

Paastuaja neljanda pühapäeva vanakiriklik nimi *Laetare* – «Rõõmustage» – pärineb missa algussalmist prohvet Jesaja raamatust: «Rõõmustage koos Jeruusalemmaga ja hõisake tema pärast kõik, kes teda armastate! Olge väga rõõmsad koos temaga kõik, kes te tema pärast leinasite, et võite imeda ja küllastuda tema troostirindadest!» (Jr 66:10j)

⁹ Kust on pärit viimase eestikeelse piiblitõlke «siis on teil edu», seda on käesoleva tekstikäsitluse koostajal raske öelda. Võib-olla on lähtutud *Septuaginta* tekstist: καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν – «ja teie hing saab elama hüvedes».

¹⁰ Sest sellel, kes ei kuula Issandat ega pöördu Jumala poole, võib olla küll nimi, et ta elab, aga tegelikult on ta surnud (vrd Ilm 3:1).

Pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi nii vanakiriklikust kui ka teise ja kolmanda lugemisaasta Evangeeliumist lähtudes «Eluleib». Kirikukäsiraamatu lugemiskava kõigi kolme lugemisaasta Evangeeliumid on võetud Johannese evangeeliumi kuuendast peatükist (vastavalt Jh 6:1–15; Jh 6:24–35 ja Jh 6:48–58).

Kolmanda lugemisaasta teine pühakirjalugemine (Ilm 21:6j) on pärit Ilmutusraamatu eelviimasest peatükist, kus Johannes näeb taevast Jeruusalemma ning kuuleb sealselt aujärjelt Issanda kinnitust: «Mina olen A ja O, algus ja ots. Mina annan janusele ilma tasuta eluvee allikast.»

Niisiis on kõigi kolme pühakirjalugemise keskseks sõnumiks tunnistus Jumalast – täpsemalt Jeesusest Kristusest – kui eluandjast ja eluallikast, kusjuures Evangeelium konkretiseerib seda äärmiselt olulisel viisil: Jeesus on eluandja ja eluallikas *seetõttu*, et Ta on taevast, Isa juurest, alla tulnud (s.t Ta on tõeline Jumal), ja *seeläbi*, et meie liha ja verd omaks võttes annab Ta iseennast ohvrina maailma elu eest.

Selleks, et Jeesuses Kristuses uuendatud lepingust Jumalaga osa saada ning tõeline ja igavene elu pärida, on vaja ütelda lahti ülekohtust ja loobuda lootusest valele, pöörduda Jumala poole, Teda kuulata ja Talle kuuletuda ning võtta Tema käest vastu tõelist rooga ja jooki, milleks on Kristus ise, eeskätt oma Ihu ja Vere sakramendis. Kahtlemata on vaja Jeesust järgida ka intellektuaalselt ja moraalselt, ent seegi saab võimalikuks üksnes siis, kui oleme Temaga sakramentaalses osaduses, nagu Ta ise kinnitab: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo Tema verd, ei ole teie sees elu.» (Jh 6:53)

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal kutsub inimesi enda juurde. Ta on seda alati teinud, sellest hetkest peale, mil Ta hüüdis keelatud vilja söönud Aadamale: «Kus sa oled?» (1Ms 3:9) Jumal kutsus oma rahvast prohvetite kaudu – kurjast hea poole, ebajumalate ja iseenda teenimise juurest tõelise Jumala juurde, surmast ellu. Tänapäevases Vana Testamendi lugemises hüüab Jumal prohvet Jesaja kaudu: «Hoi! Kõik janused, tulge vee juurde! Ka see, kellel ei ole raha, tulgu, ostku ja söögu! Tulge, ostke ilma rahata, ilma hinnata veini ja piima!» (Js 55:1) Need sõnad näitavad, et Jumalal – ja ainult Temal – on meile pakkuda kõike, mida me tõeliselt vajame, nii ihu kui hinge poolest. Jumal on meid loonud, Ta hoiab meid, Ta varustab meid jätkuvalt kõige vajalikuga ning töötab meile veelgi enam: igavese elu rooga ja jooki, nagu kuulsime ka tänasest Evangeeliumist, oma Poja Ihu ja Verd, mis on antud meie eest ja valatud meie pattude andeksandmiseks, et võiksite neist osa saades pärida tõelise ja igavese elu.
2. Jumala kutse on ühtlasi hoiatus ja manitsus. See on hoiatus loobuda lootusest valele ja toetumisest ülekohtule ning manitsus pöörduda Issanda poole, Teda kuulates ja Talle kuuletudes. See tähendab, nagu prohvet Jesaja korduvalt manitseb, käimist

Issanda teedel ning elamist tões ja õiguses: «Õel jätku oma tee ja nurjatu mees oma mõtted ning pöördugu Issanda poole, siis halastab Tema ta peale; ja meie Jumala poole, sest Tema annab palju andeks.» (Js 55:7) Kui inimesed jätkavad oma raha vaagimist selle eest, mis ei ole leib, ja oma töövaeva andmist selle eest, mis tegelikult ei täida nende kõhtu, siis nad hukuvad – kahtlemata ei räägi prohvet siin mitte ihutoidusest, vaid millstki märksa tähtsamast, inimeste mõtte- ja eluviisist.

3. Muidugi ei ole Jumala õnnistus tasu inimestele nende teenete eest, mida nad justkui oleksid Jumalale osutanud. Jumala õnnistus on puhas armukingitus, aga see ei tähenda, et inimene saab võtta seda vastu täiesti passiivseks jäädes. Kui inimene ei pöördu Jumala poole – ja seda kogu oma olemusega –, siis ta ei ole võimeline Jumala armust osa saama. Et sellest osa saada, selleks on vaja usku ja head tahet: usku Jumalasse ja Tema Pojasse Jeesusesse Kristusesse, kes on tõeline taevast alla tulnud Eluleib, ning tahet, mis ütleb Jumalale ja Tema Pojale, meie Õnnistegijale, «Jah». Jumal töötab ja samal ajal ka hoiatab prohvet Jesaja kaudu: «Kui te tahate ja kuulate, siis te saate süüa maa parimat vilja. Aga kui te tõrgute ja panete vastu, siis sööb teid mõõk.» (Js 1:19j) Jumal ei taha, et keegi hukkuks, ja just selleks saatis Ta oma Poja, kes on Jumala kannatava sulasena andnud ennast meie eest lõpuni ning toidab meid jätkuvalt oma Püha Ihu ja Vere sakramendiga, et me sellest sööksime ega sureks, vaid elaksime igavesti. See ongi igavene leping, mille Jumal on Jeesuses Kristuses taastanud ja uuendanud, Taavetile ja tema soole töötatud vankumatu heldus, mis jääb alati püsima.